TULAJDONNÉV ÉS KÖZNÉV, JELNÉV ÉS SZÓNÉV HATÁRTERÜLETEINEK VIZSGÁLATA FEKETE ISTVÁN ÁLLATNEVEI ALAPJÁN

1. A tulajdonnév a nyelvhasználat része. Minden elem, amit a közösség annak tekint, tulajdonnév; képes arra, hogy minden egyéb jel hozzáadása nélkül a tér-idő koordináta egy meghatározott pontjára utaljon (HAJDÚ 2003: 49–58). J. SOLTÉSZ KATALIN „A tulajdonnév funkciója és jelentése" című összefoglaló munkájában a tulajdonnév jelentésszerkezetén több tényező összefüggését érti. Ezek a következők: önkényesség és motiváltság, információtartalom, denotáció, konnotáció, valamint az etimológiai jelentés és ennek felismerhetősége a névben. Ez utóbbi szempont szerint, vagyis az etimológiai jelentést illetően oszthatók a nevek két csoportra, a szónevek és a jelnevek csoportjára. A szónevek közé sorolhatók azok a nevek, amelyeknek közszói jelentésük (is) van, etimológiájuk átlátszó; példaként a *Lánchíd*, *Sziklás-hegység*, *Sárga-folyó* stb. elemeket említi. Ezek többsége leíró név, és rendszerint világos a névadás motivációja is. A jelnevek csoportjába olyan elemek sorolhatók, amelyeknek nincs közszói jelentésük, etimológiájuk elhomályosult, például *János*, *Duna*, *Egyiptom* stb. (J. SOLTÉSZ 1979: 24–33).

2. A dolgozat két elméleti kérdést vizsgál. Igyekszik rávilágítani arra, hogy létezik egy keskeny határsáv a tulajdonnév és a köznév, valamint a jelnév és a szónév között. A szónevet és a jelnevet illetően arra keres választ, hogy besorolható-e az összes tulajdonnév e két kategóriába, vagy – mint az általában történni szokott – léteznek olyan elemek, amelyek átmenetet képeznek a két csoport között. A feltevés bizonyítására Fekete István három kisregényében, a „Vuk", a „Csí" és a „Toronyban" című művekben szereplő állatneveket fogom felhasználni. Részletesebben ezek közül is csak egy kisebb csoporttal foglalkozom: azokkal a nevekkel, amelyeket csak a művek állatszereplői használnak egymás megszólítására vagy említésére. Bár a vizsgált névanyag nem túl bőséges, ahhoz mégis elegendő, hogy az író névadási szokásai mellett bemutathassam rajtuk az említett kategóriáknál felmerülő problémákat. A nevek vizsgálatában felhasználom MIZSER LAJOS (1982) és BUKOVICS ILDIKÓ (1983) e témában írt tanulmányait is.

3. Mint MIZSER LAJOS is megállapítja tanulmányában, itt az írói névadás egy különleges esetével van dolgunk: „nem azt kutatjuk, hogy az ember milyen nevet adott az állatoknak, […] hanem azt vizsgáljuk, miként nevezik egymást az állatok" (MIZSER 1982: 42). Az olvasónak az lehet az érzése, hogy az író kivonult a névadásból, és átengedte annak lehetőségét a műben szereplő állatoknak. A regények cselekménysorát az író a főszereplő állatok, állatcsoportok szemszögéből láttatja, és a névadásban is az ő nézőpontjuk érvényesül. A figurák karaktere is alátámasztja, hogy a névadás különleges típusa érvényesül ezekben a művekben. Fekete regényeiben az állatok nem lépik túl állati mivoltukból származó korlátaikat. Nem egy-egy emberi tulajdonság megtestesítői, mint a fabulák szereplői, nem képesek kapcsolatot teremteni az emberekkel, mint Lázár Ervin Bruckner Szigfridje, de egyénített jellemek – legalábbis a főszereplők. MIZSER

DOI: https://doi.org/10.29178/NevtErt.2006.14 NÉVTANI ÉRTESÍTŐ 28. 2006: 121–7.

tanulmányában sorra veszi, miből és hogyan vezethetők le ezek a nevek, többségében hangutánzó szavakból eredezteti őket, egy-két szórványos példát hoz a népnyelvi eredetre, bizonyos esetekben pedig nem tudja megállapítani a név gyökerét. – A következő táblázat a vizsgált művekben szereplő állatokat és nevüket gyűjti össze. A nevek utáni betű azt jelzi, melyik műben fordulnak elő: „Vuk" (V), „Csí" (Cs), „Toronyban" (T).

Név	**Mű**	**Állat**		**Név**	**Mű**	**Állat**
Bark	V	róka		*Kiz*	V, T	patkány
Bruku	T	bakgalamb		*Kró*	V	holló
Cin	V, T	egér		*Kurra*	V	farkaskutya
Csám	V	disznó		*Kurri*	V	kakas
Csele	V	róka		*Kuvik*	T	kuvik, bagoly
Csí	V, Cs	fecske		*Lutra*	V	vidra
Csirik	V	menyét		*Mú*	V	tehén, marha
Csisz	T	denevér		*Nyau*	V, T	macska
Csuri	Cs	veréb		*Rá*	V	szürkevarjú
Csusz	V	gyík		*Ri*	Cs	fecske
Gege	V, Cs	liba		*Sut*	V	róka
Hú	V, Cs, T	bagoly, lángbagoly		*Szi*	V	kígyó
Ílny	V	róka		*Szú*	V	sün
Kag	V	róka		*Tá*	Cs	krokodil
Kalán	V, Cs	nyúl		*Tás*	V	kacsa
Karak	V	róka		*Uhu*	T	uhu, bagoly
Karr	V, Cs	kabasólyom		*Unka*	V, Cs, T	béka
Kata	V	kotlós		*Vahur*	V, T	kutya
Kele	V, Cs	gólya		*Vit*	Cs	fecske
Killi	Cs	héja		*Vuk*	V	róka
Kiő	V	ölyv		*Zú*	V, T	bogár, légy

4. Az állatok adta elnevezések többségükben az elnevezett legjellegzetesebb hangját (vagy egy cselekvésének a hangját) idézik fel: a *Cin* az egér cincogását, a *Nyau* a macska nyávogását, a *Csí* a fecskék csivitelését, a *Mú* a tehénbőgést, a *Kele* a gólyák kelepelését, a *Gege* a liba gágogását, a *Kurri* a kakas kukorékolását, a *Tás* a vadkacsa hangját, a *Bruhu* a galamb búgását, a *Kiő* az ölyv jellegzetes vijjogását, a *Szí* pedig a kígyó sziszegését utánozza. A baglyok megnevezésére több jelölést is használ Fekete István aszerint, hogy melyik fajba tartoznak: *Hú*, *Uhu* és *Kuvik*. Hangutánzónak tekinthető *Vahur* neve is, hiszen a kutyák ugatását idézi fel az olvasóban. Szintén hangutánzó eredetű, de Vörösmarty „Csongor és Tünde" című művében is szerepel a *Kurra* név. Az állat által csak evés közben kiadott hangot idézi fel a disznó neve: *Csám*. A legyek szárnysercegésének hangjára emlékeztet a *Zú*, a legyek neve. Valószínűleg hangutánzó eredetet kell sejtenünk *Rá*, a varjú, *Kró*, a holló, de talán még *Karr*, a sólyom neve mögött is. Szintén a hangutánzás elvén alapuló névalkotás érvényesülhet *Szú*, a sün nevében, bár itt inkább a tüskéktől

megsebzett állat hangját vélhetjük felfedezni. Mozgásának hangját és gyorsaságát idézi fel a gyík neve: *Csusz*.

Fekete István állatszereplőinek elnevezésekor felhasznál több fajtamegjelölő nevet és népnyelvi elnevezést is. A már említett *Uhu* és *Kuvik* a hangutánzáson túl a baglyok egy-egy fajának megnevezései is. *Unka*, a béka neve a békák egyes alfajainak tudományos nevében is szerepel *(zöldhasú unka)*; az író általánosítja, kiterjeszti a szó jelentését az összes békára. Éppen ellenkező folyamatot figyelhetünk meg a veréb, *Csuri* neve esetében. Ezzel a névvel pici, csivitelő madárkákat szokás illetni a népnyelvben, az író azonban leszűkíti e szó használatát a verebek megnevezésére. Az állat latin nevéből származik *Lutra*, a vidra neve.

Nehezebb dolgunk van *Kiz*, a patkány, *Csisz*, a denevér, *Csirik*, a menyét, *Killi*, a héja és *Kalán*, a nyúl nevének megfejtésekor. Előbbieket MIZSER a hangutánzók közé sorolja, *Kalán* nevét pedig az ismeretlen eredetűek között közli (MIZSER 1982: 43–4). A *Kalán* név esetében mind a *kajla*, mind a *kanál* szóból asszociálhatunk a nyúl fülének alakjára. Utóbbit erősítheti, hogy egyes területeken a *kalán* szót használják az evőeszköz jelölésére.

5. MIZSER is említ cikke végén egy érdekes jelenséget (1982: 44). A névanyagból kitűnik, hogy ugyanaz a név olykor több műben is szerepel, azt azonban nem jelenthetjük ki, hogy mindig ugyanarra az állatra vonatkozik. Többször is találkozhatunk hasonló kifejezésekkel a regényekben: *Cin népe*, *Csisz népe*, *Unka népe*. Ezekben az esetekben a név úgy tölti be identifikáló szerepét, hogy nem egy bizonyos állatra, hanem egy egész fajra vonatkozik. Ez érthető is, ha szem előtt tartjuk, hogy az író teljesen átengedi az elnevezés jogát a főszereplő állat(ok)nak. Számukra az említett fajok vagy táplálékforrásul szolgálnak, vagy nem játszanak különösebb szerepet a történet alakításában. Ezzel magyarázható, hogy a neveknek ez a típusa nem sorolható az egyedi nevek közé; a „Vuk" című kisregényben a rókák nem tesznek különbséget béka és béka között, számukra teljesen egyformák. Itt sem a nevek, sem a szereplők jellemzése nem utal egyénített jellemekre. A főszereplőnek és fajtársainak ezzel szemben mindig önálló, az identifikálást teljes mértékben ellátó nevük van, amelyek még tulajdonságaikra is utalnak.

Mielőtt alaposabban végignéznénk ezeket a valóban egyedi neveket, vegyünk szemügyre még egy érdekes jelenséget. Találhatunk olyan neveket is, amelyek egy regényben fajjelölőként, egy másikban pedig egyedi névként szerepelnek. Ilyen például a *Hú*, amely mind a „Vuk", mind a „Csí" című kisregényekben az összes bagolyra vonatkozik, nem téve különbséget a kuvikok, uhuk és más bagolyfajok között, hiszen ezekben a művekben nem ők állnak a történet középpontjában. A „Toronyban" című alkotásban azonban *Hú*, az öreg lángbagoly a főszereplő: itt már egyetlen, egyéni tulajdonságokkal felruházott állathoz kapcsolható a név. Ugyanez mondható el *Csí* neve esetében is, amely szintén csak a „Csí"-ben vonatkozik egy jól körülhatárolható denotátumra, a többi műben a fecskéket általában jelöli. Hasonló esettel állunk szemben a *Vahur* névvel kapcsolatban is. A „Vuk"-ban *Vahur* egyénített szereplő hangutánzó eredetű névvel, a „Toronyban" című műben viszont ugyanez a megnevezés az összes kutyára vonatkozik.

Az imént látott, egész fajt jelölő neveken belül elkülöníthetünk egy, a fenti példáktól alakilag különböző típust: az ebbe tartozó nevek mellett nem találjuk meg a *népe, nemzetsége* kifejezést. Ilyen például a *Nyau, a macska*. A „Vuk"-ban ez a név a vadász udvarában élő macskának a neve, de mégsem jelenthető ki egyértelműen, hogy erre az

egy egyedre vonatkozik; jelölheti akár az összes macskát is. Nem állíthatjuk határozottan, hogy a tulajdonnév a tér-idő koordinátarendszer egy meghatározott metszéspontjára utalna: a denotátum helyére szabadon behelyettesíthetnénk bármelyik másik, a közelben kószáló macskát, a név nem változna. Szemléletesebb példa lehet *Csusz*-nak, a gyíknak a neve. A „Vuk"-ban többször is szerepel ez a név. Az azonban kizárható, hogy ugyanarra a denotátumra vonatkozna, mivel az első említéskor *Kag* vacsorája, később pedig *Vuk* próbálja megfogni az állatot. Nem ugyanarról a gyíkról van tehát szó, a név mégis ugyanaz. Ebben az esetben azonban felmerül a kérdés, valóban tulajdonnévnek kell-e tekintenünk ezeket a neveket, hiszen a tulajdonnév legalapvetőbb funkcióját, az egyedítést nem teljesítik. Az sem teljesen biztos, hogy az elnevező közösség tulajdonnévként használja – most tekintsünk el az esetlegesen megtévesztő nagybetűs írásmódtól – hiszen az elnevező szempontjából lényegtelen a pontos denotáció. A tulajdonnévi alkalmazást erősíti viszont a név előfordulási formája, értelmező jelzővel való kiegészítése: *Nyau, a macska*. A fajmegjelölés mint értelmező jelző szolgálja ugyan a többi fajtól való elkülönítést, de az egyedítést nem.

6. Most nézzük végig az egyes regényekben azokat a neveket, amelyek minden kétséget kizáróan egyedi nevek. Ezek minden esetben a főszereplők nevei. Kezdjük a legismertebbel, a „Vuk"-kal: *Kag*, *Karak*, *Vuk*, *Bark*, *Sut*, *Íny* (kétszer) és *Csele*. Azt már az első olvasásnál megállapíthatjuk, hogy a nevek eredetét illetően nem sok sikerrel – legalábbis nem megnyugtató végkövetkeztetést levonva – keresgélhetünk a hangutánzó szavak között. A /k/ és /r/ hangok többsége miatt még asszociálhatnánk az állatok által hallatott morgásra. De akkor mit kezdjünk *Íny*, *Csele* és *Sut* nevével? A *Vuk* név kapcsán eszünkbe juthat, hogy a szláv nyelvekben hasonló hangalakú szót használnak a farkas megnevezésére, de a többi név esetében nem találunk ehhez hasonló egyezést. Próbáljunk kiindulni inkább a névhangulatból, mely fontos szerepet játszik az irodalmi névadásban. A különböző magán-, illetve mássalhangzók, valamint azok hosszúsága képes különböző képzettársításokat kiváltani az olvasóból (KOVALOVSZKY 1934: 18).

Válasszuk külön a hím és a nőstény rókák neveit, és vizsgáljuk meg, milyen hangok szerepelnek bennük. A hím rókák, *Kag*, *Karak*, *Vuk*, *Sut*, *Bark* neveiben kivétel nélkül hátul képzett, ajakkerekítéses magánhangzók vannak. A /k/ hang *Sut* nevének kivételével mindben előfordul. Csupa olyan hang, amely erőt, magabiztosságot és bátorságot sejtet. *Sut* neve itt is kivétel, hangtani eszközökkel is jelzi, hogy viselője tulajdonságait tekintve különbözik a többi rókától. Testi fogyatékosságához (egy csapda levágta a farkát) jellembeli hibák is járulnak; sunyi, alattomos, nem méltó a többiekhez. Neve elvonással keletkezhetett a *suta* szóból – ahogy azt MIZSER is említi (1982: 43) –, de akár a *sunyi, simulékony* szavakra is asszociálhatnánk. A nőstény rókák neveiben a hímekével ellentétben elöl képzett magánhangzók találhatók, melyek lágyságot, nőiességet kölcsönöznek viselőjüknek. A nevek nem több mint két szótagosak.

A „Csí" című kisregényben szintén csak a főszereplők viselnek minden kétséget kizáróan egyedítő nevet. A három név szerint is említett fecske közül *Csí* és *Ri* hímek, míg *Vit* nőstény. A magán- és mássalhangzók közötti különbség nem érzékelteti annyira szembeötlően a nemek közötti különbséget, mint az előzőekben a rókáknál. Azt viszont megfigyelhetjük, hogy /i/ hang, illetve annak hosszú párja szerepel a kivétel nélkül egy szótagból álló nevek mindegyikében. Az elöl képzett magánhangzók használata nem a nemek közötti különbségtétel eszköze, sokkal inkább utal a fecskék játékos, vidám ter-

mészetére. *Csí* nevéről már megjegyeztük, hogy hangutánzó eredetű, s egyes regényekben nem egyedi névként, hanem csoportjelölőként szerepel. A hangutánzó eredet elmondható a *Ri* és a *Vit* névről is, a csoportjelölés azonban nem. Észrevehetjük továbbá azt, hogy ha a *Csí* és a *Vit* nevet összeolvassuk, megkapjuk a fecskék vagy általában a madarak hangadásának utánzására használt ige tövét: *csivit(el)*. A nevek ilyen összhangja akár szimbolikusan is értelmezhető, hiszen *Csí* és *Vit* egy pár, neveik kacsolatát vehetjük akár összetartozásuk jelének is. Ugyanezt a *Ri*, vagyis Vit második párjának a neve és a *Vit* név között nem tapasztalhatjuk.

Következzék a harmadik, „Toronyban" című kisregény. Itt egy öreg lángbagoly, *Hú* a központi figura, aki már annyira megszokta a magányos életet, hogy fenntartásokkal fogadja a fiatal *Kuvik* közeledését. A *Hú* név is előfordul más regényekben a baglyok csoportját jelölő értelemben, itt azonban egyedi denotátumra vonatkozik. Ezt az is jelzi, hogy pontos fajmegjelölés szerepel a név után. Az ebben a regényben szereplő különböző bagolynevek, a *Kuvik* és a csak említés szintjén előforduló *Uhu* jelölnek fajtabeli különbséget, de az olvasó tudatában eltérő konnotatív jegyek járulnak hozzájuk. *Hú,* a nagy, öreg bölcs már beletörődött sorsába, a halálra készül. Neve egyetlen hosszú, hátul képzett magánhangzót tartalmaz. Regénybeli kontrasztja *Kuvik*, a fiatal, energikus, kíváncsi, néha meggondolatlan madár. Nevének /i/ hangja erősítheti ezeket az olvasó tudatában keletkező asszociációkat.

7. A névanyag vizsgálata során megállapíthattuk, hogy a főszereplők nevei minden esetben egyéni, egyedi és valódi tulajdonnevek, amelyeket az adott közösség is tulajdonnévként használ. A többi állat megjelölésére használt szavak esetében ez már nem olyan egyértelmű. Formájukat tekintve közelebb állnak a tulajdonnevekhez, de nem sorolhatjuk őket egyértelműen ebbe a csoportba, hiszen jegyhozzáadás nélkül nem képesek a pontos identifikálásra, denotátumuk nem egyértelműen meghatározható. E nevek előfordulásakor minden esetben a fajnak egy másik egyede szerepel ugyanazon név alatt. Bár az egyedítő funkciót nem látják el maradéktalanul, azt sem állíthatjuk róluk, hogy köznevek lennének. Hasonló szerepet töltenek be, mint a különböző népek nevei, a fajok egymástól való megkülönböztetését szolgálják, alapjuk a fajra jellemző hang vagy egyéb tulajdonság. Ezek után a következő választ adhatjuk a bevezetőben feltett, a tulajdonnév és a köznév határára vonatkozó kérdésre: létezik egy átmeneti kategória, amely tulajdonnévszerű elemeket tartalmaz, de elemei nem sorolhatóak egyértelműen sem a köznevek, sem a tulajdonnevek közé.

8. A második, a jelnév és a szónév határát vizsgáló kérdést illetően első lépésként ki kell terjeszteni az etimológiai jelentés felismerhetőségének vizsgálatát az átmeneti típusra is. Második lépésként következhet annak a megállapítása, besorolhatók-e minden kétely nélkül ebbe a két kategóriába az átmeneti elemek. BUKOVICS ILDIKÓ tanulmányában (1983) foglalkozik a Fekete-regényekben szereplő nevek jel- és szónevek szerinti csoportosításával. Az általam is vizsgált névanyagban szereplő neveket három kivételtől eltekintve a jelnevek között szerepelteti. A *Csuri*-t és a *Kalán*-t szónévnek tekinti, mivel van közszói jelentésük, míg a *Kata* nevet az átvitt tulajdonnevek között tünteti fel. Ennek a felosztásnak több pontja is kétségbevonható. Egyrészt a *Kata* hallatán a kotlós hangjára is asszociálhatunk, nem szükségszerű a személynévből eredeztetni. Megkérdőjelezhető továbbá az egyértelműen jelnévi besorolás is. Azt neveztük ugyanis jelnévnek, amikor a

tulajdonnévnek nincs közszói jelentése, illetve nem átlátszó az etimológiája. A vizsgált tulajdonnevek többségének valóban nincs közszói jelentése, mivel jórészt hangutánzó eredetűek. Ebből a szempontból tehát indokoltnak tűnhet a jelnévi besorolás, az etimológiai átlátszóság szempontjából viszont nem. Bármelyik hangutánzó eredetű név esetében könnyen felfejthető az etimológia, egyértelművé válik a motiváció, a hangalakból ugyanis nagy biztonsággal tudunk következtetni a nevet viselő állat fajtájára. E neveket ezért sokkal inkább a szónevek között kellene feltüntetni. Mindezekből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a hangutánzó eredetű nevek Fekete István regényeiben – éppen hangutánzó eredetük miatt – a jelnév és a szónév jellegzetességeit is magukon viselik, tehát átmeneti kategóriát képeznek.

9. Elméletem igazolására végeztem egy felmérést harminc egyetemista és harminc tíz-tizenegy éves iskolás bevonásával. Ennek során a megkérdezetteknek a név hangalakjából kiindulva kellett az állat fajtáját meghatározniuk. A vizsgált regényeket az egyetemisták közül senki sem olvasta, és a rajzfilm-adaptációt is csak mintegy a megkérdezettek fele vélte látni gyerekkorában. A *Hú*, a *Kag*, a *Karak*, a *Kuvik*, a *Lutra*, a *Mú*, a *Nyau*, az *Uhu*, az *Unka* és a *Vuk* esetében szinte mindegyikük helyesen állapította meg az állat fajtáját. Több mint húszan következtettek a megfelelő állatfajra a hangalakból a *Cin*, a *Csuri*, a *Gege*, a *Kele*, a *Kró*, a *Kurri*, a *Szí*, a *Tás* és a *Vahur* nevek alapján. A *Karr*, a *Killi* és a *Kiő* esetében a legtöbben nem határozták meg pontosan az állat fajtáját, de tizenötnél is többen vélték őket valamilyen ragadozó madárnak. Körülbelül a megkérdezettek fele, tehát tizennégy-tizenöt ember adott helyes választ *Bark*, *Csí*, *Csusz*, *Íny*, *Kurra*, *Rá*, *Ri*, és *Zú* neve kapcsán. A többi név esetében tíznél kevesebb volt a helyes válaszok száma. Külön meg kell említeni *Sut* nevét: csak öten gondolták ugyan rókának, de hét ember is gonosz szereplőként azonosította.

Hasonló eredmények születtek az iskolások körében is. A harminc megkérdezettből mintegy húszan olvasták valamelyik művet; a rajzfilmet is nagyjából ennyien látták. A *Hú*, *Kag*, *Karak*, *Kuvik*, *Lutra*, *Mú*, *Nyau*, *Uhu*, *Unka*, *Vuk* neveknél éppúgy, mint az egyetemistáknál, huszonöt-harminc helyes válasz született, de az egyetemistáktól eltérően ezekhez a nevekhez sorolható még *Kele*, *Tás* és *Vahur* neve is. Hasonlóan magas, tizenöt–huszonöt közötti azoknak a száma, akik a *Csí*, *Szi*, *Cin*, *Iny* esetében helyes választ adtak. A gyerekek fele állapította meg pontosan az állat fajtáját a *Bark*, *Csele*, *Csuri*, *Gege*, *Kurri*, *Sut* és *Zú* nevek esetében. Tőlük is kevés teljesen pontos válasz érkezett *Killi*, *Kiő, Kar*, *Kró* és *Rá* neve esetében, de a megkérdezettek fele vélte őket madárnak. A többi név esetében tíznél kevesebb helyes válasz született.

10. A felmérés igazolni látszik azt a feltevésemet, hogy e hangutánzó szóból képzett neveket nem tekinthetjük egyértelműen sem jelneveknek, sem szóneveknek. Ahhoz, hogy egyértelműen jelnévnek tekintsük őket, bizonyos esetekben túl magas, a szónevekhez képest viszont túl alacsony a helyes válaszok száma. Teljesen persze lehet kizárni annak a lehetőségét, hogy a megkérdezettek irodalmi élményei vagy a tulajdonnév jelentésszerkezetének más elemei (konnotáció, motiváltság, névhangulat) is szerepet játszottak a válaszadásban. Mégis, e neveknél a közszói jelentés hiánya ellenére is (éppen a hangutánzó eredet miatt) nagy biztonsággal meg lehet határozni a denotátumot. A névadás motivációja is több esetben egyértelmű, hiszen az állat hangadásához kötődik. A jel- és a szónév közötti átmeneti kategória létezését tehát alátámasztják a felmérés adatai.

Hivatkozott irodalom

BUKOVICS ILDIKÓ 1983. *Állatnevek Fekete István műveiben.* MND. 38. Budapest.
HAJDÚ MIHÁLY 2003. *Általános és magyar névtan*. Budapest.
KOVALOVSZKY MIKLÓS 1934. *Az irodalmi névadás*. MNyTK. 34. Budapest.
MIZSER LAJOS 1982. Állatnevek Fekete István műveiben. *Névtani Értesítő* 4: 42–5.
J. SOLTÉSZ KATALIN 1979. *A tulajdonnév funkciója és jelentése*. Budapest.

PÁSZTI ZSUZSANNA

ZSUZSANNA PÁSZTI, **Borderline cases of proper names and common nouns, sign names and word names on the basis of animal names invented by István Fekete**

Examining the animal names created by István Fekete in his short novels “Vuk”, “Csí” and “Toronyban” this study seeks an answer to the theoretical question of whether there are borderline cases between common nouns and proper names, and between what are called “sign names” and “word names”. sign names and word names. To respond, the author examines the words used by the animal characters of the novels to name each other. Most of these names are of onomatopoetic origin, thus are motivated by animal sounds. Apart from names of a single referent one can also find name forms whose denotation is ambiguous, i.e. they do not refer to a single entity in space-time coordinates, so their state of proper noun is doubtful (e.g. *Unka's folks* as a name type, the names of all animals not acting as protagonists in the actual novel). Formally speaking, the latter expressions are close to proper names; still they can not be used for unambiguous identification without adding distinctive features to them, so they must be treated as transitional forms between proper names and common nouns. As most subjects in a small experiment could identify the species of animals on the basis of the sound sequence in their names, the author concludes that animal names under discussion, though they lack standardized meaning, can not be perceived as “sign names”.